

Nov svet pod baziliko »Sv. Janeza v Lateranu«

Preden se je pričel mednarodni kongres za krščansko arheologijo v Rimu, so si udeleženci ogledali izkopanine pod baziliko sv. Janeza v Lateranu. Najodličnejši zastopniki krščanske arheologije in začetniki svetovnega tiska se pri tej priliki niso mogli načuditi velikopoteznosti edanjega papeža Pija XI., na čigar pobudo so se ta odkopavanja začela, in prinašajo na dan neprecenljive zgodovinske najdbe. Odkopavanje vodi papeževa komisija za cerkveno arheologijo in je na delu pod to veličastno baziliko že štiri leta. Doslej pod ta zaprti svet še nikdar ni nihče pogledal, in so znanstveniki samo z večjo ali manjšo verjetnostjo domnevali, kaj je vse stalo v prejšnjih dobach na mestu, kjer se danes dviga veličastna bazilika, in koliko zgodovinskih razdobj je temu svetu že vtisnilo svoj pečat. Komisija je doslej odkopala že velike prostore, v katerih je našla lepe in dobro ohranjene freske, ki segajo v globino 10 do 12 m, kipe iz marmorja in napise, ki potrjujejo starost bazilike.

Ze dosedanja izkopavanja so dala naslednje znanstvene ugotovitve:

Nekdanja bazilika, ki jo je zgradil cesar Konstantin, je stala na prav istem mestu, kjer danes stoji lateranska bazilika — oziroma obratno: lateranska bazilika stoji na istem mestu, kakor je

stala Konstantinova. Pri izkopavanjih so sodelovali znanstveniki dognali arhitektonsko obliko Konstantinove bazilike, njeno okrasje, razdalje med stebri, širino lokov in mnogo drugih podrobnosti.

Konstantinova bazilika pa je bila zgrajena na razvalinah nekdanje zelo velike in zelo lepe vojašnice, ki jo je postavil cesar Septimius Severus za cesarsko telesno stražo. Ko so gradili Konstantinovo baziliko, so to vojašnico, ki se v zgodovinskih listinah omenja že leta 197, podrli, zato bazilika tudi ni imela lastnih temeljev.

Usoda znanstvenih knjižnic pod Sovjeti

Moskovski »Pravda« z dne 1. novembra je bilo dopuščeno, da je smela razgaliti žalostno sliko dveh nekdanjih zelo slovečih znanstvenih knjižnic, ki pod Sovjeti popolnoma propadata in sta že skoraj povsem propadli. To je knjižnica univerze v Rostovu. Je to ena izmed najbogatejših knjižnic in obsega blizu pol milijona zvezkov. »Pravda« pravi, da ta knjižnica tri leta posluje pod silno neugodnimi okoliščinami. Leta 1935 je mestni svet knjižnici vzel drugo nadstropje njenega poslopja. S tem je knjižnica izgubila veliko čitalnico in knjige je bilo treba stisniti na mnogo manjše prostore. Najdragocenejše knjige se valjajo po tleh ali pa leže v velikih kupih v posameznih kotih ali na oknih. Dvanajst knjižničarjev se še ubija z zakladi znanosti na 25 kv. metrov velikem prostoru. Ze večkrat je vodstvo knjižnice postavilo zahtevo, naj se knjižnici vrne drugo nadstropje, ker te prostore za svoj obstoj nujno potrebuje, toda doslej je bilo vse zastoj. Rostovska knjižnica je bila šele leta 1916 prepeljana v Rostov, in sicer iz Varšave. Kakor je videti, se Sovjeti kaj malo menijo za to znanstveno bogastvo, ki je iz preteklosti prišlo v njihove roke.

Se žalostnejši konec pa je doživela knjižnica v mestu Celjabsinsku (na Uralu). Ista »Pravda« poroča, da je »po zanikrosti in nekulturnosti pristojnih oblasti« propadlo 400.000 zvezkov neprecenljive znanstvene vrednosti. Med temi je bilo veliko del iz 14., 15., in 16. stoletja. Mestni svet

Vojašnica za cesarsko gardo pa je stala na razvalinah starih rimskih hiš. O teh hišah so natančne preiskave odkopanega materiala dokazale, da so bile okrašene z lepimi klasičnimi slikarji in marmornatimi kipi, imele so celo peč in strešne žlebove.

Največje umetniške predmete je ta komisija, ki pod lateransko baziliko išče sledov zgodovine, pustila kar tam pod baziliko. Manjše pa so zbrali in jih razstavili v dveh dvoranah poleg križevega pota bazilike. Profesor Henrik Jossi, član te komisije in konservator lateranskega muzeja, je izjavil, da ima sv. oče namen v najkrajšem času naročiti podobna odkopavanja tudi pod stranskimi ladjami bazilike.

je vse skupaj dal braniti v nekih kletah, kjer pa so knjige deloma ali strohnele ali pa so jih razgledale podgane.

Gospodarske neprilike

»Transcontinental« poroča iz Leningrada, da se kolhozi iz okolice Leningrada upirajo mestu dobavljati krompir, ker se pač pridelovalcem zdi, da ga država preslabo plača in da je količina njim v hrano prepuščenega krompirja premajhna. Zato skladišča v Leningradu še sedaj nimajo potrebnih zalog za zimo. Agenti GPU so v močnih skupinah na oklopnih vozovih odšli v najbolj razburjene naselbine Palkino, Dno, Volosovo in Krasnogvardijsk, da bi zloмили odpor tamošnjih kmetov. V prometu z mlekom se je ugotovilo, da je okrog 40 ton dnevno dobavljenega mleka neužitnega, ker ga kolhozi dovažajo v kantah, ki so nekdanje služile za prenašanje petroleja. Kolhozi pa seveda boljše posode nimajo in se teh kant poslužujejo, da le morejo na dan izkazati toliko oddanega mleka, kakor jim je v gospodarskem načrtu predpisano. Zato v mestih užitnega mleka močno manjka in bolnišnice ga morajo za bolnike naročati iz Finske in Estonke. Ta uvoz mleka v tako poljedelsko Rusijo stalno narašča in znaša že sedaj do 20.000 kg na dan.

Anglija proti arabskemu odporu v Palestini



Palestina dela Angležem velike preglavice. Arabci se tako krčevito upirajo židovskemu vseljevanju in njihovu angleškemu varstvu, da je morala Anglija seči po skrajnih sredstvih, da v deželi vzpostavi red in arabski odpor zlomi. Veliko vasi, kjer so se Arabci najbolj zbirali, je angleška vojska podminirala in jih dobesedno poglala v zrak. Na sliki pa vidimo, kako arabske ujetnike v vrsti in vklejene drugega na drugega peljejo iz jerozalemskega starega mesta pod močnimi stražami v ujetniško taborišče. Od tu jih spet vodijo na delo

Največji daljnogled za opazovanje zvezd

Na gori Mount Palomar v Kaliforniji grade veliko zvezdarno, ki bo imela največji daljnogled na svetu. Ze od 1. 1936 je več ameriških tiskovnih zaposlenih z izdelovanjem posameznih delov observatorija, in dela se že bližajo koncu. Kakor pričakujejo, se bodo znanstvena dela mogla pričeti že meseca maja prihodnjega leta. Vrh Palomar je visok 1000 m, ima pa to prednost, da je nad njim nenavadno čisto ozračje, zato so ga zvezdoslovci tudi izbrali za tako veliko zvezdarno. Leži pa popolnoma osamljen nekako 140 km severovzhodno od mesta San Diego.

Toda goro je bilo treba najprej pripraviti za tako veliko zvezdarno. Še pred petimi leti je bil vrh Palomar dostopen le izurjenim in utrjenim hribolazcem. Treba je bilo zgraditi 75 km dolgo

moderno cesto, ki se vije od najbližjega kolodvora v mnogih vijugah prav pod vrh. Čeprav je cesta zelo napeta, vendar inženirji upajo, da bodo le mogli prepeljati v novo zvezdarno 500 ton težak daljnogled, katerega glavna leča meri v premeru 5 metrov. Vrtljivi podstavek daljnogleda, ki tehta 99 ton, je prevoz dobro prestal in ga že velikanski žerjav, ki bo pozneje polagal tudi daljnogled, spušča v njegove stalne ležaje. Največja leča daljnogleda, ki bo najtežje vprašanje pri prevozu, je sedaj še v tehničnem laboratoriju v Pazadeni, kjer izvajajo nad njo še zadnja brušenja. Dragoceni tovor bodo naložili na tri 10 tonske tovrne vagoni, ki so tako zvezani med seboj, da dajo enoten nakladalni prostor in se teža tovara enakomerno porazdeli na vso ploskev. Od San Diega

Novo drznosti letalcev



Pri poletih na velike razdalje je večkrat treba sredi pota letalu dati novega goriva in mazil. Nič posebna senzacija že ni več, da letalo kar med poletom dobi nov pogonski material, ki ga mu prinese kako drugo letalo, ali pa ga samo črpa iz na tleh vozečega avtomobila, ki mora ta čas voziti z isto hitrostjo in v isto smer kakor letalo. Izumili pa so si tudi način, kako naj bi se izmenjala pilota. Naša slika kaže prve take poizkuse, s katerimi se zabavajo angleški piloti. Pilot, ki je opravil svojo službo, zapusti letalo s pomočjo padala, letalo za čas prevzame rezervni pilot, novi pa po lestevici, ki je napeta med letalom in spodaj drvečim avtomobilom, spleza v letalo. Za vsake živce pa ta telovadba seveda ni.

Komunizem :

Sin ovadil očeta, stara mati ga ubije
Kominternu sinu postavi spomenik

Na Rdečem trgu v Moskvi so pred kratkim postavili spomenik mlademu komсомолцу Pavliku Morozovu. Ta je namreč ovadil svojega očeta, da je ekrivaj prodal nekaj žita, ki bi ga sicer moral oddati državi. Stara mati in stric sta se pa maščevala nad njim s tem, da sta ga ubila. Kakor poroča dnevnik sovjetskih ekavtov »Pionjerskaja pravda«, predstavlja spomenik Morozova, ki prav strastno vihti rdečo zastavo. Omenjeni dnevnik še pravi, naj bi vsak komсомолец, ki bo šel mimo spomenika, pomislil na junaštvo Morozova in govoril sam pri sebi: »Vsak pravi komсомолец mora biti kakor Paulik, torej moram tudi jaz biti tak«.

Po filmskem svetu

Film o svetem Frančišku Asiškemu, ki ga je v Italiji začel delati sloviti francoski režiser Jacques Feyder in v katerem bo igral velikega svetnika Pierre Blanchar, bo imel tudi italijansko verzijo, ki jo bodo izdelali hkrati s francosko.

Francoski levičarski pisatelj André Malraux bo sam vodil režijo pri filmanju svojega najnovejšega romana »Upanje«, čigar vsebina je zajeta iz španske državljanske vojne. Malraux je vse do zadnjega sodeloval v vojni sam kot letalec in propagandist na strani barcelonske vlade. Igral je pomembno vlogo tudi v komunistični vstaji v Kantonu pred nekaj leti, ko je bil posebni odposlanec Kominterne za Kitajsko.

Vojvoda Kentski je bil pokrovitelj premiere zgodovinskega filma v barvah »Robin Hood« pred štirinajstimi dnevi v Londonu. Vojvoda je imel priliko videti film ob svojem zadnjem bivanju v Jugoslaviji. Oficialna Anglija je s tem pokroviteljstvom kotela dati poseben poudarek temu delu, ki poveljuje angleške srednjeveške boje proti normanskim osvovajalcem in ima za junaka najlegendarnejšo postavbo iz angleške zgodovine.

do vrha Palomara naj bi po računih pošiljka potrebovala 36 ur.

Samo daljnogled te zvezdarne bo požrl čedno vsoto 5 milijonov dolarjev. Za zvezdami, ki jih bo hotelo opazovati slabotno oko enega samega človeka, ga bo premikal majhen motor, ki je v zapletenosti svojega delovanja izmajdba in tehnično čudo zase. Ko bodo vsa dela, tudi stanovanjski prostori za zvezdoslovce in osebe končana, bo to največje zvezdarno na svetu prevzel kalifornijski tehnični zavod. Res velike vsote žrtvuje človeštvo, da bi moglo spoznati čudoviti svet, ki ga noč razgrinja nad nami.

Ob smrti Kemala Atatürka v Ankari



Ob smrti predsednika turške republike Kemala Atatürka si je Ankara nadela žalno zunanost. Najbolj pa je za ustanoviteljem nove Turčije žalovala mladina.

Reka Ilissos je postala avtomobilska cesta

Kdor je že kaj dosti potoval po Grčiji ali je vsaj prehodil Atene, gotovo pozna reko Ilissos, najbolj znano reko Aten, ob kateri se je sprehajal Sokrat in na katero je grška domišljija navezala toliko legend. Gotovo pa je znana vsem humanistom in pri njih kot spominski kraj grške duševne veličine tudi priljubljena. Toda prozaičnost dnevnega življenja jo je odpravila, tako da ne bo o njej niti najmanjše sledi. V bolj mirnih časih bi ta dogodek med ljubitelji klasične gotovo vzbudil več pozornosti in tudi potrnosti, danes pa se je to zgodilo, da ostali svet komaj ve. Kjer je nekdanj šumljala krotka reka, kjer se je sprehajal Sokrat in kjer je Boreas ugrabil hčerko atenskega kralja Erehteja, Oreitijo — na tem klasičnem prostoru bodo kmalu brneli sredi modernega, geometrično zgrajenega parka, ameriški avtomobili in lične limuzine. Le ime parka bo še spominjalo, da je tu nekdanj tekel Ilissos in skozi stoletja zaznamoval južno mejo glavnega grškega mesta.

Prometne zahteve so Ilissos odpravile. Atene rastejo in štejejo že nad 1 milijon prebivalcev. Naj bo ljubezen do starin še tako plemenita — Ilissos se ni mogel upreti prometnim in sanitarnim zahtevam. Iz krotkega potoka namreč v deževnih dobach nastane močna reka, ki se le počasi izliva proti morju in je bila že večkrat leglo nevarnih bolezní. Zato se je županištvu Aten s pristankom vlade odločilo, da korito reke zasuje in na njenem mestu zgradi moderno avtomobilsko cesto, ob straneh pa zasadi park. Ko so se dela začela, je prišel na obrežje ministrski predsednik Metaxas, ki je v otvoritvenem govoru ironično dejal, da mora slavna reka preživeti samo ekonomsko metamorfozo — iz majhne reke v lepo moderno cesto. Mnogi udeleženci, ki so tej slavnosti prisostvovali, so se spomnili platoničnih opisov v delu »Phaidros«. Nekoga lepega dne je Sokrat ob tej vodi šel s svojimi učenci na izprehod. Sonce je tako pripekalo, da je originalni modrijan predlagal, naj bi šli kar lepo po vodi.

Tako mora nova Grčija zaradi modernih zahtev žrtvovati marsikatero lepo zapuščeno svoje slavne zgodovine.



Vestnost do zadnjega

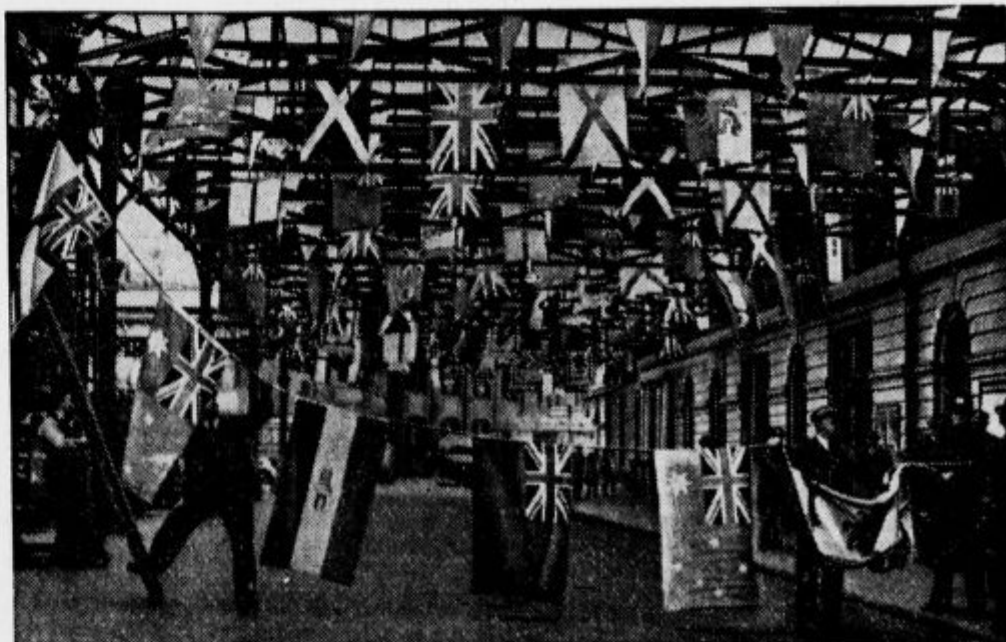
»Da sem se le še na tole pismo spomnil, da moram vreči o abiralknik.«

Izpit na univerzi. Profesor: »Kakšno mnenje imate vi o tem vprašanju?« — Kandidat: »Isto, kakor vi, gospod profesor.«



Romunski kralj Karel s prestolonasled. v Londonu. Pred odhodom iz Bukareste se je romunski kralj Karel poslovil od diplomatskega zbora. Na sliki njegov zadnji pogovor pred odhodom v London z nemškim poslanikom Frabriziem; za njim (na sliki levo) prestolonaslednik Mihael, ki na tem potu spremlja svojega visokega očeta

Romunski kralj Karel v Londonu



Za ta visoki obisk, ki je zunanje znamenje angleških zunanjepolitičnih in gospodarskih stremljenj, se je London pripravil z vsem sijajem. Na sliki vidimo, kako slavnostno in razkošno je bil okrašen kolodvor Victoria, kjer je Anglija po svojih zastopnikih slovesno sprejela romunskega kralja

